



Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

De celebri quæstione montis pietatis tantopere inter doctores ventilata, &
an liceat dominis quia subministrant pecuniam, aut granum suis colonis
eos obligare ad pretio antiquo conducendos agros. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

hieri sinit patet. Quia hic est emptio census, & non mutuum, quia eam præstantes pecuniam communitati, aut imperatori, non possunt eam revocare, quâdo volunt: neque periculum pecuniæ est penes eos qui dant sed penes imperatorem, vel communitatem recipientes: periculum vero census est penes ciues dâtes pecuniam, & dominum possessionis hypotheticæ secundum aliquos doctores: similiter igitur usuræ labe carent tales contractus.

¶ Sed quid si communitas accipens pecuniam suorum civium ad censum talia iura vectigalium nō haberet, sed sicut & in aëre, An talis contractus esset licitus si super his sicut iuribus non stantibus censum consignaret. Hic casus est dubius ut ait Armilla verbo usura §. 52. Sed ego dico post ex extrauagantem Pij quinti damnantis census personales, & super nullam veram hypothecam cōstitutos plane contractus esset nullus virtuteque illius non possent tales ciues percipere censuales pensiones, perceptasq; tenerentur restituere, possent tamē agere tunc pro suo interesse, sed de his satis.

¶ De celebri quæstione montis pietatis tantopere inter doctores ventu aia, & an liceat dominis quia subministrant pecuniam, aut granum suis colonis eos obligare ad pretio antiquo conducendos agros.

C A P. L I X.

PORRO iam illa celeberrima quæstio & inter quæstio- Q6. i:
nes ad materiam usuræ pertinentes tantopere inter doctores ventilata de montibus pietatis nuncupatis se offert vbi quis pius homo cōgerit magnam vim, aut copiam frumenti, aut pecuniam pro pauperibus illius civitatis, aut oppidi indigentibus, an possit non ratione mutui, sed quia adhibet diligentiam ad illum sustentandum montem frumenti, & pecuniæ qui sine expēsis nequit sustentari, & quia in eo præficit officiales ad conservandū montem ad mutuandum indigentibus & petētib; mutuum, & ad recipienda pignora, & chirographa, accipere aliquid ultra sortem mutuatam, & videtur quod nullatenus liceat, quia nullus mutuator se offerens ad mutuandū reipublicæ ratione huius, quia laborat in mutuando, & officiales ad mutuandū præficit potest aliquid accipere, quia cū

mutuum fieri debeat gratis iuxta præceptum domini mutuum date nihil inde sperantes: non debent pro tali mutuo indigentes grauari, vt aliquid soluant vltra sortem, ergo pro sustentando montem ad mutuandum nõ debet aliquid vltra sortem exigi, & quidẽ Sotus, & Caieta. hos montes institutos in Italia damnant tanquam vsurarios. Cæterum Nauarrus, Peña, & Metina Complutenſis eos

a Concil. Later. sub Leon. 10. Sessio 10. Paulus 2. Sixt. 4. In hoc 8. Iul. 2. Sum. Põtif. montes pietatis ap probant. approbãt, quia inquit approbati sunt per diploma Pontificum Leonis. 10. & aliorum quatuor pontificum: vt refert Nauarrus commẽto de vsuris. Igitur pro resolutione quæſtionis nostre statuitur prima conclusio.

¶ Prima conclusio licet pro mutuo non liceat aliquid accipere, quia esset vsura: tamen pro obligatione mutui di qua quis ciuilitè se obligat ad mutuandum pecuniam, vel frumentum omnibus indigentibus ciuitatis, vel populi cum perierint, aliquid vltra sortem exigere potest. Conclusio est Soti, & omnium cuius meminimus supra, quia licet vt diximus aliquid accipere pro fideiussione, vel assurance ergo & pro obligatione ciuili omnibus mutuandi, quia est estimabilis pretio.

¶ Secunda conclusio, mons pietatis est licitus si sit cum his conditionibus institutus, prima ne mōs crescat expensibus quæ vltra sortem exigantur ab indigentibus potentibus inde mutuum. Secunda vt ministri & officiales illius montis nihil amplius ab indigentibus, & poscentibus mutuum recipiãt quã labor eorum postulat. Sed magis piũ esset vt erigentes huiusmodi montem aliquid etiã redditus relinqueret pro stipendiandis eius officialibus, pro eiusque sumptibus. Ita vt pauperes, & indigentes, in quorum gratiã mons institutus est, in nihilo grauarentur: sed tantum sortẽ mutuo inde receptam soluerent. Et sic ait Caietanus vidisse in Italia. Nam & Leo. 10. melius esse asseruit, vt pauperes non nisi dimidium pro sustentatione montis & ministrorum exsoluerent tantum: sed nihilominus licet indigentes inde quærentes mutuum, pro rata mutui rependant stipendium pro ministris necessarium, etiam & in hoc casu Leo. 10. illum montem approbat.

¶ Igitur ad argumẽtum præcipuũ Caietani, & Soti in oppositum respondetur, quod si indigentes accipientes inde mutuum, aliquid soluunt vltra sortem, non id soluunt

loquunt ratione mutui, sed gratia conseruandi montē, & soluendi stipendia officialibus, recompensandique expensas, quia in gratiam talium indigentium huiusmodi officiales subeunt laborem, & expensas, quæ omnia non tenentur gratis subire, postquam non in illorum commodum, sed in egenorum commodum mons ille institutus est, & conseruatur.

¶ Tertia conclusio, tales institutores montium pietatis in pecunia, vel in tritico pro mutuando indigentibus populi si non renuntiant dominio pecuniæ aut tritici in communitatē pauperū indigentium, aut si nō se obligant ciuilit̄ & perpetuō, aut pro multo tēpore ad mutuandum egenis ciuitatis, aut populi. nō possunt mutuādo exigere aliquid ultra sortem, & salua auctoritate sedis Apostolicæ, & tatorū pontificū, cui me subdo, in hoc videtur vera sententia Sori & Caietani reprobārium montes, quorum dominium, scilicet, manet apud eorum fundatores. Et patet quia in hoc casu neque pro obligatione ciuili, quia dominus illius montis, vt supponimus, nō se obligat ciuilit̄, neque pro sustentatione illius montis, quia vt supponimus in conclusione hac, ille mons nō est pauperum: nō tenentur pauperes aliquid ultra sortē impendere pro illius conseruatione: quia quolibet tempore, cum sit suus, potest fundator illius sibi eam pecuniam vendicare, vel in alios sibi vsus proprios vertere.

¶ Quarta conclusio, in rei veritate in casibus, quibus pontifices approbarūt huiusmodi mōtes pietatis sunt liciti: quia in huiusmodi casibus dominium illius mōtis est penes communitatē pauperum, quia illud dominium renuntiauit fundator montis in cōmunitatē pauperū populi, aut ciuitatis: & talis mons pro mutuādo pauperibus ciuitatis, manet obligatus: vnde si pauperes aliquid ultra sortem contribuāt pro eius, & ministrorum, & sumptuū sustentatione non rem alienam, sed suam rem agunt. Et in hoc casu vera est sententia Nauarri, & Metinæ, & Frantis Ioannis à Peña: quia in isto sensu creditur pontifices hunc montē approbasse, quia approbamus, inquit, hanc montis institutionem cum cōditionibus, quatenus non sunt contra ius naturæ. Verumtamen si fiat iuxta cōditiones in hac quarta conclusione præactas, nihil fit

cōtra ius nature: ergo est licitus talis mōs, si iuxta cōditiōnes has huius quartæ cōclusionis instituat salua cōsuetudine Romanæ ecclesiæ in cunctis à me assertis vel assertenda.

Qō. 1.

¶ Præterea & hic, quis ambigere poterit, an vsurarius sit ille creditor, qui adueniente tempore solutionis sibi debiti maiorem dilationem, aut moram suo debitori cōcedere renuit, nisi aliquid sibi vltra sortem debitam erogetur. Et videtur quod vsurarius non sit in hoc, quia potius quam debitor est in mora, potest creditor exigere interesse damni emergentis aut lucri cessantis.

¶ Responderetur tamen, quod planum est ob talem moram dilationis solutionis, etiā inuito creditore, à debitor assumptam, seclufa ratione damni emergentis, aut lucri cessantis, id est, si nihil horū ex tali dilatione creditor patitur: nō potest à debitor aliquid vltra sortem exigere, quia esset vsura. Secus si talis ratio lucri cessantis, aut damni emergentis interueniret: quia tunc ad instantiam debitoris de hoc admoniti, si protraheret tēpus solutionis, posset ratione talis lucri cessantis, aut damni emergentis aliquid vltra sortem recipere. ¶ Secus esset, si ipse casus aliquid plus recipiendi, sua sponte se offerret ad præstendam maiorem dilationem, & non ad petitionem alterius quia tunc casus hic vsuræ labe non caret.

Qō. 2.

¶ Insuper ab hoc loco non abortet illa quaestio, qua quæri solet, utrū domini agrorū immunes sint ab vsura, qui hac conditione colonis & agricolis pecuniā, aut frumentū mutuant, vt pristino pretio quo soliti erant coloni conducere tales fundos, eos conducant quando iā tali pretio coloni eos conducere renunt. Et videtur quod hoc citra vsuram facere possint: quia per id mutui nō intendunt, nisi quod pretium iustum pensionis, quod antea coloni soluerant: modò soluāt, & nihil amplius: & quod Soto de iustitia & iure id non esse licitum assererat. Nauarrus quoque hunc casum cū Soto reprobare videtur.

b Nauarr.

Sum. Lat.

c. 17. num.

210.

vbi sic ait, cauere sibi debere ecclesiasticos, & seculares prædiuites, qui suis colonis agros plus iusto pretio rigido locāt propter dilatā solutionē sibi debitorum, vel propter mutationem, quia mutuāt colonis triticum, aut ritum, aut pecuniam pro sumptibus agriculturæ, vel quia alliciunt colonos donis, & pollicitationibus ad augenda pretia

pretia in auctiōibus publicis, vel quia donariis incrementū, quæ Hispani vocant *Purias*, & dilationibus solutionū cogūt eos facere restitutiones ob omni iure alienas, quales ante suam ætatem paucissimas in Hispania vidit Nauarrus, nulla habita ratione, quod per huiusmodi submissiōnes, & ad casus fortuitos obligationis minuitur pretiū, alioquin iustum conductionis, nulla habita ratione etiam quod locātes tam excessiuo pretio sunt in causa, vt redigant conductores ad magnā miseriam, ita vt sint veluti locatorum mancipia, vel vt vtantur mendaces, vel malis artibus in vendēdis fructibus, vt inde corradant pretium excessiuum, quod soluunt: quibus nisi vtantur, impossibile est illud soluere.

¶ *Cligitur pro decisione quæstionis, quia Frater Ioannes de la Peña videtur aliter decidere, more solito statuamus conclusiones. ¶ Quarum prima sit. Si ipsi domini agrorū sponte se offerunt ad præstandum iusto pretio boues, & instrumenta ad inducendum colonos agricolas, vt augeant conductionis pretium, quod alias non auferent, vsuram esse existimo. Sicut si huius rei gratia mutuarent frumentum: hæc conclusio est Nauar. & Soti. Et patet, quia ratione istius præstationis mutui, accipiunt plus pretij quam essent accepturi.*

¶ *Secunda conclusio, si ad instantiam & petitionē agricolarum, cum per plures annos ineunt cōductionis fundorum contractum, domini agrorum obligatione ciuili & instrumentali se astringunt ad præstandum boues, & instrumenta agriculturæ suo iusto pretio postea soluenda & si sic se obligent ad victualia, vel semina necessaria mutuanda, si ratione huius obligationis ciuili aliquid modicum exigant amplius quam non essent sine illa recepturi, nō videtur condemnandum. Patet hæc conclusio, quæ fertur fuisse F. Ioānis de la Peña, quia obligatio hæc, cum sit ciuili & per plures annos. v.g. octo aut decem est estimabilis pretio: ergo cum non vltro, sed ad instantiam agricolarum se dñi agrorum ad prædicta astringere, aliquid pro ea accipere, culpa vsuræ vacare videtur.*

¶ *At in hoc, totum periculum versatur vsuræ, & ideo Sotus, & Nauar id absolute reprobant: quia vel ipsi dñi agrorū ad hæc mutuanda, vt augeant pretiū vel recipiāt pretium,*

pretium, quod aliàs coloni non darent cõmuniter, vitio se offerunt, vel si ad instantiam colonorũ ea obligatioe civili se obligat, illa parum valet si sit pro semel, aut hoc prædicta mutuãdo, vel si aliquid valet, quia est obligatio, qua se obligat ad hæc mutuãda necessaria agricolis pauperes, quotiès indiguerint, & per plures annos, non tamen nec in hoc casu tantũ valet, quantũ est id quod ad pretiũ alias dandũ adauget. Vnde res est plena periculis, & ideo ab his actionib. pretij his coloribus merito Nauarrus aduertit ecclesiasticos, & seculares prædiuites debere cauere.

¶ Ultra hæc, accedit & dubium ab hoc loco non alienum, scilicet, an contractus hic sit vsurarius, vbi Petrus sic conuenit cum Ioanne, dicens: Ioannes obligat te mihi ad meas in æstate iusto pretio demetendas fruges, pretio tunc temporis currenti, & nunc ego tibi præsoluam partem pretij. Sotus in de iusti. & iure, hunc contractũ non omnino audet approbare, quia ratione anticipatæ solutionis partis pretij, quæ videtur mutuũ virtuale, exigit Petrus à Ianne obligationẽ civilem estimabilem pretio, scilicet demetendi segetes Petri postea in æstate. Sed dicitur ista sententia Soti propter autoritatẽ tãti viri vt potest tutior, non sit omnino respuenda sed consulenda, quia istæ conuentiones cõmuniter sunt in Hispania, quæ non sunt mutua, sed emptiones, vel conductiones operarum operarij præsoluta prius parte pretij: quia non intendunt isti mutuare: sed cõducere operarios præsoluta parte pretij, vel loto pretio. Ideo non sunt vitio vsuræ notandi, nec obstat, quod civiliter obliget Petrus Ioannẽ ad præstandas in posterum, id est, in æstate operas, anticipatua pecunia Ioannem obligando, quia etiam citra vsuram anticipata solutione emens merces licite obligat venditorẽ ad eas in posterum tradendas emptori.

Q. 3. ¶ Deinde hic, nisi in materia de locatione casum huius dilucidassemus, an vsurarius sit contractus locare oues cum obligatione reficiendi numerum earum ex fructibus inde nascituris, vt passim fit in noua Hispania, vbi contractus naturam, contractus locationis conductor subit periculum supplendi numerum ouium pereuntium ex fructibus, ratione conductionis sibi prouenire debentibus. De nobis prolixior sermo erat futurus. Sed iam diximus contra

contra Metinam, in sua instructione absolute damnantem contractum quomodo hac via potest tolerari, si locator ouium ratione huius grauaminis, quod imponit conductori ouium, tanto minori pretio eas locet, quantum valet refectione pro pereuntibus ouibus: quam facit conductor ex nascentibus fœtibus.

¶ Secundo dici potest, quod tolerari potest, quia cum oves illæ locatae sint locatoris, & apud ipsum maneant quoad dominium, ex fructu suarum ouium, & suo refectioes pereuntis, & residuum fructum præter requisitum ad hanc refectionem locat tantum conductori iusto pretio: alias longe maius pretium iuste accepturus, si omnes fructus locaret, sed an ita fiat committendum censeo eorum conscientijs & arbitrio bonorum virorum, quamuis non sit res quæ vacet omni scrupulo, Quando ergo magna strages contingeret sine culpa conductoris ex casu fortuito, tunc non videtur ex nascentibus fœtibus teneri ad reficiendum numerum: quia sine culpa sua in notabili copia perierunt matres, & non suppetit ea possibilitas ex fœtibus paucis remanentibus, aut nascituris supplendi tã magnum numerum: nisi forte per plures annos eas conduxerit, taliterque euenerit casus, vt ex abundantia fœtuum subsequantium, vel præcedentium annorum, possit conductor recompensare refectionem notabilem ouium casu fortuito pereuntium: quam fecit, & pro quantitate pretij conductionis quod soluit, aliquid lucrari, ad instar casus fortuiti sterilitatis innitendo æquitati.

¶ An gener teneatur fructus pignoris dotalis computare in sortem, & an usura sit, si venditor sibi applicet fructus possessionis vendita ante pretij solutionem.

C A P. L X.

¶ Quoniam paulatim ad profundum materiae usurarum immergimur, iam illa quoque questio iuridica. c. fauoriter de usuris, & lege. pater. ff. de dol. mal. præacta se excuset, an gener fructus pignoris fructiferi sibi dati à sortem in securitatem soluendæ dotis, teneatur in sortem sibi dotis debitæ, & soluendæ computare, an vero his fructibus iam perceptis, in dotem eos non computando, possit integre